

DAGLIGE MØDER MELLEM ETNICITET OG KLASSE I EN BYDEL

Af Ann-Dorte Christensen og
Sune Qvotrup Jensen

Nutidens klasseforskelle er tæt forbundet med migration, hvorfor væsentlige dele af social differentiering og tilhørsforhold skabes i et samspil mellem etnicitet og klasse. Dette belyses gennem en sociologisk undersøgelse af den stigmatiserede bydel Aalborg Øst. Undersøgelsen viser, hvordan nedadgående klasserejse ofte fører til paradoksale tilhørsforhold

“Det eneste, jeg har tænkt på, er at sende mine børn til en ordentlig skole og få en god uddannelse, så de kan blive ordentlige mennesker. Det betyder meget. Jeg snakker meget med dem, og de skal ikke være sammen med forkerte mennesker. De skal ikke lege eller snakke med andre ... dårligere mennesker. (...) Mine børn arbejder ikke på restaurant, pizzeriaer eller sådan noget. Det må de ikke. De skal læse og få en god uddannelse. Den ældste er blevet ingeniør i IT, og nu er han ingeniør i økonomi. Han er den bedste, og nu har han også lavet et firma. Så er han gift med en sød pige. Hun hedder Mette. Hun er uddannet psykolog (...) Det eneste jeg hjælper dem med er at lave et flot bryllup.”

*Araz, tyrkisk kurder,
bosiddende i Aalborg Øst*

Citatet illustrerer nogle af de aspekter af forholdet mellem etnicitet og klasse, som denne artikel fokuserer på. Det drejer sig bl.a. om børnenes betydning for etniske minoriteters opadgående klasserejse, distinktioner til grupper af både etniske danskere og etniske minoriteter, som man ikke opfatter som respektable og sidst, men ikke mindst, markering af skillelinjer inden for egen etnisk gruppe. I ovenstående eksempel drejer det sig om kurdere, som Araz på den ene side tidligere i interviewet har fremhævet som foretagsomme ejere af pizzeriaer og restauranter, der ikke (som andre migranter) arbejder så meget på fabrik. På den anden side understreger han, at dette ikke gælder for hans egne børn. Her har han større ambitioner først og fremmest i forhold til uddannelse.

Det komplekse mønster i samspillet mellem klasse og etnicitet er omdrejningspunktet i denne artikel, hvor vores overordnede argument er, at væsentlige dimensioner af nutidens sociale differentieringer og tilhørsforhold skabes i samspillet mellem etnicitet og klasse. Dette sker for det første på et

overordnet strukturelt niveau gennem de sociale skillelinjer som institutionaliseres fx gennem velfærdstatens politikker. For det andet i de daglige interaktioner i hverdagslivet, hvor tilhørsforhold og sociale skillelinjer er knyttet til kulturelle normer og symbolske markeringer af, hvad der opfattes som værdifuldt og respektabelt. Sådanne sociale grænsedragninger forstærkes ofte i en bydel, der er udsat for det den franske sociolog Loïc Wacquant kalder territorial stigmatisering. Vores udgangspunkt er Aalborg Øst, som er en stigmatiseret bydel, og vi undersøger betydningen af de etnificerede og klassebaserede forskelle, som skabes i hverdagslivet og i de daglige interaktioner blandt beboerne.

Artiklen er struktureret omkring fire hoveddele: I den *første* del præsenterer vi artiklens datamateriale og teoretiske udgangspunkter. I *anden* del præsenterer vi bydelens historiske udvikling og sociale profil med vægt på omdømmet som en territorialt stigmatiseret bydel. I *tredje* del præsenterer vi forholdet mellem etnicitet og klasse. Dette sker gennem et socio-kulturelt klassebegreb og gennem en præcisering af klasserejsebegrebets relevans i forhold til etniske minoriteter, idet migration ofte er tæt forbundet med forskydninger i sociale positioner. I artiklens *fjerde* del går vi i dybden med hverdagslivets skillelinjer, hvor vi gennem eksempler fra interviews med migranter fra bydelen viser, hvordan grænsedragninger i hverdagen i høj grad er præget af et møde mellem etnicitet og klasse.

Vi lægger i analysen vægt på beboere i Aalborg Øst med en etnisk minoritetsbaggrund. Begrundelsen for dette er, at for denne gruppe er såvel etnificeringen af bydelen som de klassebaserede skillelinjer særlig betydningsfuld samtidig med, at forholdet mellem social mobilitet og transnational migration har en særlig relevans.¹ Endelig vil vi understrege, at analysen har vægtet relationerne mellem beboerne i området mere end de interne relationer i de enkelte familier. Det indebærer, at forældreskabspraksis

mere er analyseret i forhold til informanternes fortællinger om børns skolegang, uddannelse og kammeratskabsgrupper end i forhold til fx relationer mellem forældre og børn eller mellem søskende i familien.

Datamateriale og teoretiske udgangspunkter

Artiklens empiriske grundlag stammer fra projektet *INTERLOC – Køn, klasse og etnicitet. Tilhørsforhold og lokalt medborger-skab*, som er en sociologisk undersøgelse af bydelen Aalborg Øst.² Denne bydel er det mest multikulturelle område i Nordjylland. Projektets overordnede formål har været at undersøge, hvad der skaber fællesskab og tilhørsforhold mellem beboerne, og hvad der skaber skillelinjer og grænsedragninger. En af de væsentligste konklusioner er, at beboerne grundlæggende er glade for at bo i Aalborg Øst på trods af, at bydelen set udefra ofte har et dårlig omdømme og er præget af territorialt stigma. En anden væsentlig konklusion er, at bydelen er kendetegnet af en stærk diskursiv etnificering, der betyder, at bydelen bliver opfattet og omtalt som et 'indvandrerområde' på trods af, at andelen af etniske minoriteter er på 18 procent.

Projektets empiriske materiale består af 27 kvalitative interviews med beboere i bydelen (etniske danskere og etniske minoriteter); 6 ekspertinterviews med boligsociale professionelle; feltarbejde i to foreninger (Borgerforum og Foreningen til Kvindernes Vækst – observation af i alt 35 medlems- og bestyrelsesmøder); analyse af skrevne mediers dækning af bydelen (i alt 385 artikler) samt kvantitativt datamateriale primært bestående af en survey-undersøgelse indsamlet i forbindelse med COMPAS-projektet (n=1174).³ Endelig har vi inddraget dokumenter, foldere, lokalblade og andet skriftligt materiale. Analyserne i denne artikel trækker især på resultaterne af den kvalitative interviewundersøgelse. Vi har hovedsagligt interviewet informanter af samme

Fotograf: Mark Juul Jensen, 2008

køn som os selv og lagt vægt på at skabe en variation i forhold til alder, oprindelsesland og klasse. Informanterne er anonymiseret i fremstillingen. I dataindsamlingsfasen har vi oplevet de største udfordringer i forhold til de etniske minoritetsmænd, som har været svære at rekruttere til interviews og for nogles vedkommende temmelig tilbageholdende i interviewsituationen. Vi har tolket dette som et udtryk for, at mænd med minoritetsbaggrund ofte står i en særlig vanskelig situation i forhold til statustab og eksklusion.

I INTERLOC-projektet har vi arbejdet med en række *forskellige teoridannelser*. Vores tilgang går således på tværs af socialgeografiske bystudier, migrationsstudier og hverdagslivsstudier. Det gennemgående perspektiv har været *intersektionalitet*, som de seneste år har udviklet sig til et centralt begreb inden for køns- og etnicitetsforskningen. Intersektionalitet er afledt af det engel-

ske ord *intersection*, som betyder fællesmængde, gennemskæring eller kryds, og i daglig tale på amerikansk bruges det ofte om vej- eller gadekryds. Metaforen illustrerer, at det er i krydset, overlappet eller sammenvævningen mellem forskellige kategorier (køn, klasse, etnicitet, alder etc.), der sker en betydningsdannelse eller forskelssættelse. Dermed fremhæves et af begrebets centrale betydninger – nemlig det såkaldt *ikke-additive princip*, der henviser til, at forskellige magthierarkier og/eller forskellige identitetspositioner gensidigt konstituerer hinanden. I forhold til kønsforskningen har det især betydet, at forskelle mellem kvinder såvel som mellem mænd er blevet understreget samtidig med, at der har været et opgør med essentialistiske opfattelser fx af fælles kvindeinteresser eller – identiteter.⁴

Herudover har to af de centrale begreber været *belonging* og territorielt stigma. *Belonging* – eller på dansk tilhørsforhold – er

et begreb med mange betydninger og med anvendelse på forskellige analyseniveauer. Det kan for det første dreje sig om 'forestilte fællesskaber', fx tilhørsforhold til religion eller nationalstater.⁵ For det andet kan det dreje sig om tilhørsforhold til kollektive fællesskaber som fx foreninger i det civile samfund, sociale bevægelser eller politiske partier.⁶ Endelig for det tredje kan spørgsmålet om tilhørsforhold været relateret til hverdagsliv og ansigt-til-ansigt relationer, fx i naborelationer og møder i institutioner, indkøbscentre mv.⁷ Det er den sidste – mikroorienterede – tilgang, som har været udgangspunktet i INTERLOC-projektet, men det er samtidig en vigtig pointe, at de tre niveauer skal ses i en sammenhæng.⁸

Begrebet *territorialt stigma* er udviklet af den franske bourdieuispirerede sociolog Loïc Wacquant.⁹

Han definerer territorial stigmatisering som en proces, hvor den offentlige debat, medier mv. stempler bestemte bydele som farlige, problematiske, moralsk korrumperede og dårlige steder at bo. Det er oplagt, at en sådan stempling vil have konsekvenser for omverdenens syn på disse bydele. Men pointen i Wacquants teori rækker længere, idet han pointerer, at stemplingen også vil have konsekvenser for beboernes selvforståelse og de sociale relationer, fordi beboerne vil have en tendens til at overtage omgivelsernes nedsættende blik på det område, hvor de bor. Som reaktion på dette vil de forsøge at 'rense sig fra stigmaet', ved hjælp af forskellige strategier. Det kan fx være ved at distancere sig fra stedet (man er her kun midlertidigt, hører ikke rigtig til) eller ved at markere interne skillelinjer, hvor man forskyder stigmaet til andre områder, end dér, hvor man selv bor (andre boligblokke, andre opgange). Ifølge Wacquant underminerer territorial stigma positiv stedtilhørsforhold og lokal sammenhængskraft.¹⁰ Som vi vender tilbage til, er Aalborg Øst genstand for territorial stigmatisering, men det har ikke så destruktive konsekvenser i forhold til bydelens sammenhængskraft, som

Wacquant finder på sit franske og amerikanske materiale.

Aalborg Øst – mellem territorial stigma og positivt tilhørsforhold

Bydelen Aalborg Øst blev opført i Aalborgs østlige opland i 1960'erne og 1970'erne og tilbød på daværende tidspunkt moderne boliger til arbejderfamilier, som flyttede fra byens centrum. Ifølge Lybech¹¹ opstod der i 1960'erne behov for flere boliger i Aalborg i forbindelse med sanering af centrale dele af Aalborg by. Aalborg Øst blev opført på tidligere landbrugsjord og mellem de fire gamle landsbyer Nørre Tranders, Sønder Tranders, Øster Uttrup og Øster Sundby. Frem til 1951 havde Nørre Tranders været en selvstændig kommune, som blandt andet rummede bydelen Vejgaard, der i dag er vokset sammen med Aalborg. Den tilbageværende Nørre Tranders landsby afskæres i dag fra (resten af) Aalborg Øst af den nord-sydgående Budumvej.

Udbygningen mod øst i 1960'erne var den eneste mulighed Aalborg kommune havde for en bymæssig ekspansion inden for de daværende kommunegrænser.¹² Der blev i begyndelsen primært bygget betonblokke, som i starten blot var omkranset af marker, men senere blev der også bygget række-, klynge- og parcelhuse, ligesom bydelens infrastruktur udviklede sig i form af et veludviklet stisystem.

I 1960'erne og 1970'erne fik bydelen navnet Planetbyen, hvilket signalerede, at der var en vis afstand til Aalborg centrum. Navnet genfindes stadig – fx i Planetcentret (et indkøbscenter) og i Planetpubben. For mange af de nytillflyttede beboere, som kom fra små og mørke bylejligheder, var der ifølge Arne Lybech tale om en betydelig forbedring af boligstandarten. Det samme har også nogle af de ældre informanter, som vi har interviewet, fremhævet.¹³

Parallelt med opbygningen af Aalborg Øst nedlagde Aalborg kommune byens husvildeboliger, og beboerne herfra blev anvist

Fotograf: Jan Brødslev Olsen, 2012

lejligheder i Aalborg Øst.¹⁴ Bydelen havde altså allerede fra starten en vis andel af beboere med sociale problemer; et socialhistorisk forhold som kan være med til at forklare bydelens nuværende omdømme. Men det var ikke kun opfattelsen af sociale problemer blandt etnisk danske nytilflyttere, der kom til at præge opfattelsen af bydelen. Allerede i 1970'erne blev etnicitet også en aktiv social differentieringskategori. For det første kom der et antal grønlandske beboere til bydelen, hvilket førte til en række konflikter mellem etniske danskere og grønlandere, især i og omkring værtshuset Planetpubben, som var åbnet i 1972. For det andet fik bydelen i løbet af 1980'erne det folkelige øgenavn Bangla Desh. Det ser således ud til, at den diskursive etnificeringsproces, som vi har kunnet se spiller en stor rolle for

Aalborg Østs omdømme i dag, allerede startede på dette tidspunkt, hvor bydelen forbindes med etniske minoriteter uanset faktisk andel og antal af beboerne med en anden etnisk baggrund end dansk. Samtidig har vi kunnet se, at betegnelsen Bangla Desh stadig bruges, idet nogle af vores informanter stadig støder på det.

Aalborg Øst har som bydel været genstand for en lang række boligsociale projekter, som især tog fart op gennem 1980'erne, hvor der allerede var fokus på bydelens omdømme. I 1997 blev bydelen godkendt som Kvarterløftområde, og i 2007 blev Projekt 9220 etableret. Dette omfattende projekt rummer i dag en lang række konkrete initiativer, projekter og fokusområder, der inddrager boligforeninger, socialarbejdere, sundhedsarbejdere mv.¹⁵

Fotograf: Jan Brødslev Olsen, 2012

Sociale profil og territorielt stigma

Aalborg Øst har ca. 10.000 indbyggere. Grundlæggende kan bydelen betegnes som moderat socialt og økonomisk underprivilegeret. Bydelens gennemsnitsindkomst er den tredjelaveste blandt Aalborgs 23 lokalområder, og arbejdsløshedens ligger over gennemsnittet i hele byen.¹⁶

Bydelen er den mest multikulturelle del af Aalborg. Imidlertid bor her kun ca. 18 pct. indbyggere med indvandrerbaggrund, omend der er betydelig variation mellem forskellige områder af bydelen. Blandt minoritetsbeboere er somalisk, palæstinensisk, tyrkisk, kurdisk og en række andre etniske baggrunde repræsenteret. Statistiske undersøgelser viser, at 38 pct. af de aalborgensere, der ikke bor i Aalborg Øst, nævner bydelen

som et de 2 steder, hvor de nødigt vil bo. Men målinger af tilfredsheden med det område, respondenterne faktisk bor i, viser noget andet. Her viser det sig nemlig, at 65 pct. af beboerne i Aalborg Øst er glade for at bo her. Dette er *højere* end tilfredsheden med eget område, hos de der bor i centrum (62 pct.) – og højere end mange andre områder. Vi ser altså, at beboerne i Aalborg Øst er relativt tilfredse med at bo i bydelen, mens den for resten af aalborgenserne opfattes som meget lidt attraktivt.¹⁷

Analyse af mediedebatter om Aalborg Øst viser, at bydelens nuværende dårlige omdømme bl.a. hænger sammen med en negativ fremstilling i den skrevne presse. Det betyder ikke, at alle artikler om bydelen er negative, men snarere at bydelen fremstilles kvalitativt anderledes og mere negativt

end andre lokalområder i og omkring Aalborg. Historier om kriminalitet, uro, utryghed og dårlige skoler fylder en del i medierne. Det er også bemærkelsesværdigt, at bydelen ofte bruges som et negativt spejlingsbillede i Aalborgs sociale geografi. Fx indledte Nordjyske Stiftstidende i februar 2009 en artikel om stofmisbrug i Svenstrup, som er en forstad til Aalborg, på følgende måde:

“Ikke en gang Aalborg Øst kan måle sig med Svenstrup-områder, når det handler om omfanget af alkohol- og narkotikamisbrug blandt børn og unge”.¹⁸

Samlet set forstærker mediernes omtale af Aalborg Øst således den territoriale stigmatisering. Som et svar herpå har ‘imagepleje’ gennem flere år været et af de prioriterede indsatsområder for Projekt 9220. Imidlertid er det ikke – som i Wacquants studier af marginaliserede boligområder i Frankrig og USA – således, at den negative medieomtale nødvendigvis fører til kollektiv afmagt og mangel på positivt tilhørsforhold blandt beboerne. Som vi nævnte ovenfor, er der blandt beboerne en høj grad af værdsættelse af bydelen. Til gengæld ser det ud til, at aalborgensere, som bor andre steder i byen, i vid udstrækning er påvirket af det dårlige omdømme i deres vurdering af Aalborg Øst.¹⁹

Det betyder imidlertid ikke, at det territoriale stigma ingen betydning har for fællesskaber og sociale relationer i bydelen. Tværtimod vil vi nedenfor vise, hvordan det dårlige omdømme ser ud til at påvirke de sociale relationer i hverdagen og dermed være en central dimension i skabelsen af interne etnificerede og klassebaserede skillelinjer. Først vil vi dog klargøre, hvordan vi ser på klassebegrebet og især, hvordan vi tænker det sammen med etnicitet.

Klasse på rejse med etnicitet og køn

En af de store fordele ved at arbejde ud fra en intersektionel tilgang er, at kategorier

som etnicitet, køn og klasse gensidigt aktiverer hinanden uden at man nødvendigvis spørger informanterne direkte om dem. Dette har ikke mindst betydning i forhold til klasse, hvor blandt andre Stine Thidemann Faber har påpeget, at klasse som oftest kun italesættes indirekte og modstræbende.²⁰ De samme erfaringer har vi fra INTERLOC-projektet, hvor klasse stort set ikke nævnes eksplicit af informanterne, men alligevel er en afgørende kategori for at forstå de sociale skillelinjer, der præger hverdagslivet i Aalborg Øst. På denne måde skabes og opretholdes klasseforskelle gennem kulturelle kategoriseringer og interaktioner i hverdagen.²¹

En sådan tilgang til at forstå klasse er baseret på et *sociokulturelt klassebegreb*, som er inspireret af især Pierre Bourdieus måde at arbejde med klasser på i værket “Distinktionen” (1996). Heri benytter Bourdieu en kombination af et marxistisk og et weberiansk klassebegreb,²² som betyder, at klasse ses som et relationelt anerkendelses- og statushierarki, der indebærer, at nogen opnår status eller anerkendelse i kraft af at indgå i en social relation til andre, der ikke har det. Kampene om status kæmpes ifølge Bourdieu gennem distinktion – dvs. sociale grænsedragninger, hvor sociale aktører mere eller mindre bevidst forsøger at gøre sig både anderledes og bedre end andre aktører. Klasse er i denne betydning ikke entydigt knyttet til materielle forhold men mere til, hvordan objektivt eksisterende forskelle forvandles til og udtrykkes gennem distinktioner, symbolske markeringer, og dét, som vi i denne artikel kalder, sociale skillelinjer.²³ Kampen om respektabilitet, som skildret af den engelske sociolog Beverley Skeggs, er nært beslægtet hermed. Skeggs pointe er, at respektabilitet er knyttet til moralske værdier og dominerende normer. Hun fremhæver, at hvad der opfattes og italesættes som respektabel adfærd, fungerer som en symbolsk målestok og markør, der er tæt forbundet med klasse.²⁴

Gennem begrebet *klasserejse* har vi tema-

tiseret klasseidentiteter, bevægelser mellem klasserne samt ikke mindst samspillet mellem klasse, etnicitet og køn. De mest udbredte analyser af klasserejser fokuserer på social mobilitet på tværs af generationer, hvor den klasserejsende i overgangen – typisk fra arbejderklassen til middel-/overklassen – støder på nye kulturelle normer, vaner og skikke, som fremstår som eftertragtede, men også ukendte i opvækstmiljøet. Begrebet sætter fokus på forskydninger mellem klasserne, men også på omkostninger ved klasserejsen. Det være sig smerte og identitetstab hos den klasserejsende, der forlader sit gamle miljø, eller smerten hos dem, der ikke selv har foretaget en klasserejse, og kan føle sig forladt.²⁵ Klasserejsebegrebet har ikke været så anvendt i Danmark, som fx i Norge og Sverige.²⁶

I analyser af klasserejse har køn ofte være en direkte eller indirekte faktor. Fx viser norske undersøgelser, hvordan de seneste generationers klasserejse har udfoldet sig forskelligt for kvinder og mænd, og hvordan udviklingen i kønsrelationerne er tæt forbundet med klasseforskydninger. I Harriet Bjerrum Niensens og Monica Rudbergs omfattende analyse af tre kvindegenerationer er en af hovedkonklusionerne, at nutidens ligestillingsprojekt er uløseligt forbundet med kvinders sociale opstigning og udvikling af moderne kvindeidealer.²⁷

I studier af hverdagslivet har Marianne Gullestad lagt vægt på klasserejse og vist, hvordan opadgående klasserejse ofte fordømmes moralsk. I en undersøgelse af arbejderkvinder i en forstad til Bergen kommer dette fx til udtryk i den måde, man forholder sig til venner og tidligere naboer, som har forladt området og haft en social opstigning, gennem udsagn som “Han er blitt så overleget” eller “Hon har nesen i sky”.²⁸

Gullestad fremhæver endvidere betydningen af at kombinere klasserejseperspektivet med etnicitet og transnational migration. Hun forstår klasserejse bredere end social mobilitet gennem uddannelse, og hun argumenterer for, at en klasserejse omfatter for-

skellige typer af rejser, der ikke er lineære, men i stedet komplekse og modsætningsfyldte omfattende en sammenvævning af forskellige kategorier.²⁹ Gullestad bruger ikke intersektionalitetsbegrebet, men der er en klar parallel mellem hendes måde at forstå nutidens komplekse klasserejser og princippet om intersektionelle sammenvævede kategorier.

Det er sådanne komplekse og sammenvævede klasserejser, vi er stødt på gennem fortællinger om at migrere til Danmark og slå sig ned i Aalborg Øst. Selvom både de etnisk danske og de etniske minoriteter er glade for at bo i Aalborg Øst, så viser fortællingerne, at hverdagslivet i bydelen samtidig er karakteriseret af sociale grædninger og skillelinjer som i vid udstrækning er forbundet med etnicitet og klassebaserede skillelinjer. Disse fortællinger rummer indsigt i hverdagslivet i Aalborg Øst, men de er samtidig med til at tematisere nutidens komplekse sociale differentieringer og nødvendigheden af, at klassebegrebet i takt med stigende globalisering og multikulturalisme løftes ud af en snæver nationalstatlig kontekst.³⁰

Fortællinger om migration og nedadgående klasserejser

Vi indleder med tre forskellige fortællinger om migration til Danmark og Aalborg Øst. Vi skal se, hvordan fortællinger med vidt forskellige udgangspunkter i Østeuropa, Afrika og Mellemøsten alligevel rummer en række fællestræk i forhold til perspektivet om klasserejse.

Mange migranter konfronteres med nedadgående klasserejse, når de kommer til Danmark, hvor det fx for veluddannede migranter ofte er vanskeligt at opretholde den sociale status og anerkendelse, som de havde i deres oprindelseslande. Tab af klasseposition skaber ofte sociale problemer, men det fører også til mangel på anerkendelse og i kølvandet herpå til negative afgrænsninger både i forhold til etniske danskere, som har en lavere social position end de klasserejsen-

Fotograf: Mark Juul Jensen, 2008

de, og indenfor og mellem de etniske minoritetsgrupper.

Sofia er vokset op i Rumænien og fremhæver, at hun i kraft af medlemskab af kommunistpartiet fik mulighed for at foretage en social opstigning i forhold til sine forældre. Hun kom på universitetet og blev uddannet gastronom. Efter Ceausescu-regiments fald mødte Sofia sin etnisk danske mand gennem fagforeningsarbejde for 15 år siden. De er nu gift og bor sammen i et hus i Aalborg Øst.

I Danmark blev den opadgående klasserejse Sofia havde oplevet i Rumænien vendt til en nedadgående klasserejse. Hun fortæller om den degradering, hun oplevede de første år i Danmark, hvor hun deltog i

sprogkurser og i kursus som kantineassistent på AMU.

“Ja, det var engang imellem frustrerende. Ikke kun fordi det var degradering. Men jeg var sammen med danskere, som ikke var alsidige mennesker. Jeg kunne ikke snakke geografi, astronomi, geometri med dem. Deres kultur var begrænset”.

Analyseret gennem sociokulturel klasseforståelse oplevede Sofia at havne blandt mennesker, som hun ikke delte klasseposition med, og som hun følte en vis afstand til – uden at der nødvendigvis foregik en bevidst afstandtagen.

Fagligt manglede Sofia anerkendelse, og hun følte sig overkvalificeret til det halvtids

Fotograf: Mark Juul Jensen, 2008

job som kantineassistent, hun fik. Samtidig følte hun sig krænket over, at hun ikke kunne få yderligere ansættelser, fordi ledelsen på AMU mente, der i forvejen var for mange udlændinge ansat (især praktikanter fra Polen og Irak). Sofia valgte at sige op og arbejdede i en periode i stedet som rengøringsassistent. Senere blev hun ansat som kantineassistent et andet sted i Aalborg.

I forbindelse med den nedadgående klasserejse og mangel på anerkendelse i Danmark foretager Sofia flere klassemæssige distinktioner. Den ene retter sig mod etniske danskere på AMU-kurset, som hun oplever ligger under hendes uddannelsesmæssige niveau og som værende ikke interessante samtalepartnere. Den anden retter sig mod andre etniske minoriteter, hvor hun bliver indigneret over at en af hendes overordnede på et tidspunkt sammenligner hende med polske og irakiske praktikanter.

Ser vi på de somaliske migranter er der også en del af disse, som har oplevet en nedgående klasserejse. Det gælder fx *Jasmina* og *Natifa*, som begge blev adskilt fra dele af deres familier, og kom til Danmark som barn og ung. De mener selv, at familiernes forholdsvis gode økonomier var en af grundene til, at de fik mulighed for at flygte ud af landet. I kraft af deres alder har de ikke selv oplevet et statusfald, men især Jasmina har i høj grad oplevet forældrenes statusfald og konsekvenserne heraf.

Jasmina fortæller om, hvordan begge hendes forældre, som har europæiske universitetsuddannelser, blev påvirket af krigen i Somalia. Faderen blev kaldt hjem som soldat, og moderen flygtede til Danmark med Jasmina og to yngre søskende. Siden blev forældrene skilt, og moderen har blandt andet solgt alt sit guld for at forsørge familien i Danmark, og bidrage til forsørgelse af til-

bageblevne familiemedlemmer i Somalia. Både Jasmina og Natifa fortæller om, hvordan de har oplevet, at de voksne somaliers statusfald har påvirket familierne, og begge har lagt mærke til, hvordan kvinder og mænd håndterer den nedadgående klasse-rejse forskelligt.

“Dem, der er i Danmark, det er ‘store’ mænd. De har uddannelse hjemmefra og har været ude at forsørge. Når han kommer til Danmark, så har han det sådan, at hans børn er lige som ham, med sprog og sådan noget. Han kan ikke udvikle sig med den uddannelse han har og alt det der. Så bliver han rengøringsmand, skraldemand, på slagterier eller hvad som helst (...) Ja, det er sværere for mændene at komme til Danmark end kvinderne. Det er fordi, det er mændene, der plejer at forsørge familien. Og nu er det Aalborg Kommune. Hvis hun arbejder for dem, får hun løn og hvis hun arbejder for et firma, så får hun løn. Så han bidrager ikke så meget, som han plejer at gøre” (Natifa).

Vi ser således, hvordan klasse interagerer med etnicitet og køn. Der er tydelige kønsforskelle, som ser ud til at skabe sårbare klasse- og kønspositioner ikke mindst for de somaliske mænd. Billedet af denne kønsforskel stemmer overens med vores generelle indtryk fra undersøgelsen, som peger på, at etniske minoritetsmænd på en række områder er vanskeligere stillet end etniske minoritetskvinder. Det tyder således på, at nedadgående klasserejse ifm. migration ændrer kønnets betydning på afgørende måde for nogle af de etniske minoritetsgrupper.

Samira, som kommer fra et arabisk land, er 40 år, politisk flygtning og bor alene med sine tre børn. Samira har boet i Danmark i 14 år, heraf 11 år i Aalborg Øst. Inden familien flygtede til Danmark, var Samiras far ansat på et universitet, medens moderen var engelsklærer. Samira er glad for at bo i Aalborg Øst og for sin stueejlighed med hve og fire værelser. Alligevel virker det på

nogle punkter som om, hun er havnet i en klasse-mæssig sammenhæng, hvor hun oplever sig som fremmed. Hun føler sig eksempelvis generet af, at nogle af naboerne ‘driker’ og spiller høj musik. Særligt i den måde Samira taler om bestyrelsen i det boligselskab, hvor hun bor, træder der nogle klasse-mæssige distinktioner frem. Samira opfatter dem som ‘mærkelige’ mennesker og siger, hun ikke er glad for dem. Hun giver også udtryk for, at dem, der sidder i bestyrelsen, må være uden for arbejdsmarkedet; i hvert fald nævner hun, at “dem der ikke går på arbejde, de har tid til det”. Vi kan i disse udsagn skimte tendenser til en afstandstagen til nogle af de mennesker, Samira bor i nærheden af. Denne afstandtagen kan ikke reduceres til klasse, men man kan forstå den på baggrund af den ovennævnte klasse-mæssige position Samiras familie havde i hjemlandet.

Bortset fra dette er Samira glad for nabo-fællesskabet, hvor hun bor. Hun synes godt om bydelen, hvis det ikke var for hundene, hundelortene og de alt for hurtige knallerter. De er gode til at tage hensyn til hinanden, selvom de er forskellige, og det finder hun afgørende for et godt fællesskab. Til gengæld er Samira kritisk over for andre af områderne i Aalborg Øst:

“Men dem på Fyrkildevej og Ravnkildevej. De er helt anderledes. På Ravnkildevej er det unge indvandrere, tror jeg. Der står altid om dem [i avisen]. Jeg ved ikke, hvad jeg skal mene om det. Men det er virkeligheden. For forældrene dér, de passer ikke godt på deres børn. De har måske ikke tid til dem” (Samira)

Vi ser her et eksempel på dén håndtering af territorial stigma, som fører til forskydning til andre blokke, end hvor man selv bor. Således lægger Samira afstand til andre områder i bydelen, og til de unge indvandrere der bor her. Samira konstruerer dermed en skillelinje til andre etniske minoriteter, som bor i den andel del af Aalborg Øst.

Børn, klasserejse og social mobilitet

Generelt ser det ud til, at børn og forældreskab er en vigtig indgang til at forstå hverdagslivets skillelinjer og dermed til at lokalisere det komplekse samspil mellem etnicitet og klasse. Sociale markører, som er relateret til børn, vedrører fx, hvem forældrene helst ser deres børn leger med, og hvem man opfatter som respektable og 'ordentlige' forældre. Samtidig forskydes håbet om en opadgående klasserejse eller drømmen om at generobre tabte klassepositioner ofte fra egen til næste generation, dvs. børnene forventes at fungere som primus motor i klasserejsen og dermed som en løftestang for forældrenes ambitioner og drømme om social mobilitet og sikkerhed.

Vi fortsætter *Samiras* fortælling, hvor hendes opfattelser af egne børn og andre forældre også udtrykker de skillelinjer, som hun skaber til andre etniske minoriteter – ikke mindst til andre med arabisk baggrund.

Grundlæggende vil Samira helst have, hendes børn leger med danske børn, og hun synes ikke om, at hendes børn leger med børn, der laver 'ballade', slår på andre eller er på gaden til langt ud på aftenen. Hun siger:

“Vi har naboer – de har også børn – han kan godt lidt at lege med, fordi der findes ikke danske børn lige, hvor vi bor (...) Der er nogle børn, som laver ballade, og dem gider jeg ikke, han leger med. Dem, der slår ham og dem, der løber med dem på 6-7 år, skal han ikke lege med (...) Nej han skal lege med nogen i hans alder, for at han ikke lærer noget forkert (...) Jeg ved, at der er nogle familier, der ikke er dygtige til at passe deres børn; de er ude på gaden hele dagen og sent til kl. 22 om natten, selv om de er så små og det gider jeg ikke (...) De skal lege med dem der har rigtig gode forældre”

Samira fortæller videre, at hun bliver meget glad, når hendes børn kan finde 'danske'

legekammerater. Dette ønske om, at børnene skal lege med danske børn hænger i første omgang sammen med etnicitet og integration. Men måske er det at opsøge 'danskhed' også knyttet til et ønske om social mobilitet, i den forstand at man ved at omgås danske børn erhverver uformelle kompetencer, som gør det nemmere at være socialt mobil i det danske samfund.

Samira lægger mærke til, hvordan forældre opdrager deres børn. Hun fortæller, at hun bliver sur og ked af det, hvis hun møder (andre) arabere, som ikke kan finde ud af at være ordentlige forældre.

“Jeg kan ikke klare, når jeg ser nogen opdrage deres børn helt forkert. Jeg bliver så sur. Især når jeg møder nogle arabiske børn og voksne, og forældrene de er så dumme. De kan ikke finde ud af noget. De kan ikke sproget, de kan ingenting. (...) Det er ikke alle forældre, der er dygtige (...) Jeg møder hver dag om morgenen en dame, hun er helt ny her i Danmark med et barn på et år. Hold da op! Han skal sidde i klapvogn, men han står op. Hver dag ser jeg, at han ikke sidder ordentligt. Jeg har sagt det til hende, men hun er ligeglad (...) Der er mange af dem, der ikke sidder ordentlige i klapvognen, og i barnevognen skal de have en sele på eller de skal ikke have alt for varmt tøj når de kører med bussen inden for. De aner ingenting” (Samira)

Som vi kan se sammenligner Samira sin egen forældreskabspraksis med andre forældres mere mangelfulde praksis. Samira lægger mærke til, hvilke kvinder, der er respektable mødre, og det generer hende især, hvis hun ser andre arabiske kvinder, der ikke lever op til hendes kriterier for at være 'en ordentlig' mor. Hun foretager en distinktion, hvor hendes egen praksis netop kommer til at fremstå som hensigtsmæssig overfor nogle andre arabiske kvinders mindre hensigtsmæssige praksis. Vi tolker en klassedimension i den måde Samira omtaler, hvad hun ser som en mindre hensigtsmæssig forældreskabspraksis: Når Samira

Fotograf: Jan Brødslev Olsen, 2012

taler om arabiske forældre, der er 'så dumme', ikke kan finde ud af noget og ikke kan sproget, er det vigtigt at huske på, at Samira *godt* kan sproget og at hun – måske qua sin sociale baggrund i oprindelseslandet – er i besiddelse af nogle ressourcer, som mange andre fra samme område ikke har.

Børnene og forældreskab er på denne måde en vigtig social markør for Samira. Hun vil for det første gerne have, at hendes børn i så vid udstrækning som muligt leger med etnisk danske børn. For det andet markerer hun en klar distance til familier med samme arabiske baggrund som hende selv, der ikke lever op til hendes normer om ansvarligt og respektabelt forældreskab. Det er vores tolkning, at disse positioneringer har at gøre med, at Samira stræber efter danske middelklassenormer, og at hun i sine relationer i hverdagen er påvirket af en familiekultur, som stammer fra overklassen i hendes oprindelsesland.

Klassemæssige ambitioner og ambivalente tilhørsforhold

I nogle af fortællingerne om klasse og etnicitet har vi allerede set, hvordan især forventninger til børns sociale opstigning kan føre til paradoksale tilhørsforhold både til egen etnisk gruppe og til Aalborg Øst som bydel. Dette er fx tilfældet for *Araz*, som vi stødte på i indledningen til denne artikel. På den ene side så vi, hvordan *Araz* gav sin egen etniske gruppe – kurderne – en særlig placering i det etniske hierarki i kraft af, at de – som driftige ejere af restauranter og pizzeriaer – i klassemæssig forstand har klarret sig bedre end andre etniske minoritetsgrupper. På den anden side udtrykte *Araz* i citatet større ambitioner på sine egne børns vegne. Gennem interviewet giver *Araz* udtryk for, at han er overbevist om, at uddannelse (og ikke tilværelsen som pizzeria-ejer) er vejen frem, hvorfor han har arbejdet meget målrettet på, at børnene skulle have en videregående uddannelse. Han er stolt over, at dette projekt er lykkedes, og han frem-

hæver sønnens, datterens og også (den etnisk danske) svigerdatters succes gennem uddannelsessystemet og deres nuværende position i 'gode jobs'. *Araz*' har et ambivalent tilhørsforhold til den kurdiske gruppe i den forstand, at han både er stolt over gruppens relative succes og ønsker at hans børn hæver sig socialt over de andre kurdere.

Et andet eksempel på et ambivalent tilhørsforhold er *Almas*, som har en tyrkisk baggrund og er i gang med en videregående uddannelse. *Almas* er datter af ufaglærte arbejdsmigranter. Hun har en søn på 9 år, som hun bor alene med. *Almas* har været flyttet fra Aalborg Øst, men har aktivt valgt at flytte tilbage til det måske mest stigmatiserede område i bydelen, fordi hun føler sig bedst tilpas her. Det paradoksale i *Almas* fortælling består i, at hun aktivt vælger at flytte tilbage til dette område samtidig med, at hun på mange måder forsøger at forhindre, at hendes søn skaber en tilknytning til området. Det er således tydeligt, at hun arbejder for, at sønnen skal have andre muligheder end dem, der tilbydes her.

Konkret kommer dette til udtryk ved, at sønnen er blevet flyttet fra en skole i Aalborg Øst til en privatskole i Aalborg centrum. Samtidig er han blevet meldt ind i fodboldklubben AAB i stedet for KB81, som er den lokale klub i Aalborg Øst. Både skoleskiftet og den nye fodboldklub ser vi som en bevidst mobilitetsstrategi og et udtryk for, at *Almas* helst vil have, at sønnen finder kammerater uden for Aalborg Øst.

Almas fortæller om, hvordan sønnen, når han er hjemme, helst skal lege udenfor "*sammen med alle de balladebørn*". Hun ser hellere, at han er sammen med vennerne fra fodboldklubben end naboernes børn. Og hun vil helst ikke have nabobørnene ind i huset, hvorimod hun gerne ser, at han tager klassekammerater med hjem. I det hele taget forsøger *Almas* at tilrettelægge dagligdagen, så sønnen leger så lidt som muligt med nabobørnene – helst kun et par timer om ugen.

“Der er nogle familier jeg helst vil holde mig væk fra. (...) Fordi de børn, når de kommer ind i huset, du kan ikke styre dem. De er meget respektløse (...) Når du siger nej til dem, er de ligeglade.”

“Men min søn han kontakter meget sine klassekammerater, hvor han tager hjem til dem og sover, og hvor de kommer hjem til mig og sover, hvor vi spiser mad sammen. Det har vi for eksempel gjort i går. Og de leger også sammen i weekenderne, også i dagligdagen. En af forældrene kommer med dem, og henter dem igen ved seks-syv tiden”.

Vi ser, hvordan Almas prioriterer sønnens skolegang og fritidsaktiviteter højt. Hun forsøger i så vid udstrækning som muligt at placere sønnens aktiviteter og kammeratskabsgruppe væk fra Aalborg Øst ved at vælge skole og fritidsaktiviteter uden for bydelen og ved at lave en tydeligt markering af, hvilke kammerater, der er velkomne i hjemmet. Vi tolker dette som et udtryk for, at Almas ønsker at give sin søn de bedst mulige forudsætninger for at være opadgående klassemæssig mobil, sammenlignet med de andre børn i nabolaget.

Men set i lyset af, at Almas har foretaget et aktivt valg om at flytte tilbage og bo i et af de mest stigmatiserede områder i bydelen, virker det modsætningsfyldt, at hun på samme tid arbejder så bevidst og ihærdigt på at skærme sønnen mod påvirkninger herfra. Vi opfatter Almas' tilhørsforhold til Aalborg Øst som ambivalent, idet hun på én gang vælger aktivt til og vælger aktivt fra. Det skaber ambivalenser og paradokser, som bliver særlig tydelige i hendes måde både at være beboer og forælder på. Almas markerer en række klassemæssige distinktioner, idet hun opfatter og omtaler de lokale børn som ustyrlige og ‘respektløse’. Hun distingverer sig dermed i klassemæssig forstand fra dele af det område, hun bor i, samtidig med at hun eksplicit foretrækker at bo netop her.

Konklusion

Vores analyser af hverdagslivet i Aalborg Øst viser, at klassebaserede forskelle spiller en stor rolle i dagligdagen og at disse forskelle ofte bliver synlige i et intersektionelt samspil især med etnicitet, men også med køn. Vi har stort set ikke lokaliseret positive klasseidentiteter i forhold til den position, som man aktuelt indtager, men mere stødt på positioner, man stræber efter eller markerer afstand til.

Vi har i artiklen kombineret et blik på klasserejse med en analytisk opmærksomhed på, at især etnicitet, men også køn rejser med. Dette er et alment vilkår ved klasserejser, men et vilkår, som antager en særlig karakter, når klasserejsen er knyttet til transnational migration.

Vores analyser har været rammet ind af det territoriale stigma, som kendetegner Aalborg Øst. Selvom det ikke ser ud til, at omgivelsernes nedvurderende blik automatisk fører til skam og mindreværdsfølelse i forhold til det sted man bor, er det tydeligt, at stigmaet ofte resulterer i frustrationer og især et ambivalent tilhørsforhold til bydelen. Disse modsætninger i stedtilhørsforhold håndterer beboerne på den ene side som modstand ved at markere tilfredshed og glæde ved at bo der, men også – på den anden side – ved på forskellig vis at undvige og forskyde stigma gennem markeringer af interne skillelinjer og symbolske grænse- dragninger til andre dele af bydelen eller til andre grupper. Det er den sidste del, vi har lagt vægt på, og vi har set, hvordan disse markeringer ofte er baseret på etnicitet og klasse.

Analysen viser, at der er særlig udfordringer knyttet til at bevare ens klasseposition ved migration. Mange af de migranter, som vi har interviewet, har således foretaget en nedadgående klasserejse, hvilket ofte fører til problemer med at føle sig hjemme, hvor de kommer til at bo. Og selvom de migranter, som kommer fra en højere klassemæssig position i oprindelseslandet på mange måder klarer sig bedst i Danmark, så er det og-

så her, vi finder de største frustrationer. Det skyldes, det er vanskeligt at fastholde og generobre den klasseposition, man oprindeligt havde samtidig med, at man ikke føler sig hjemme hos de mennesker, man kommer til at bo iblandt. Set i et kønsperspektiv ser det endvidere ud til, at det (i hvert fald for den somaliske gruppe) er vanskeligere for mænd end for kvinder at acceptere denne nedadgående klasserejse.

Men der er også undtagelser i forhold til dette generelle billede. En sådan repræsenterer Araz, der betoner, at kurderne som gruppe har været i stand til at foretage en opadgående klasserejse i Danmark. Imidlertid bliver samme fortælling samtidig et afsæt for at forstå de markante etniske differentieringer, som klasserejseperspektivet kaster lys på. Det gælder for det første inter-etniske differentieringer, hvor Araz fremhæver kurdernes højere placering i det etniske hierarki. For det andet intra-etniske differentieringer, hvor han fremhæver sine egne børns særlige uddannelsesmæssige status i forhold til andre kurdere.

Analysen understreger, at børn ofte bliver bærere af familiens og forældrens klasse-mæssige forventninger. Børns opadgående sociale mobilitet er vigtigt for alle – også for etniske danskere – men dette almene forhold antager en særlig karakter, når der er tale om transnationale migranter. Her bliver den opadgående sociale mobilitet særligt vigtig, fordi dét at børnene klarer sig godt bliver en forudsætning for vellykket integration samtidig med, at børnenes kommende klassepositioner giver håb om at generobre familiens tidligere position, som migrationen for en tid har suspenderet.

Ønsket om at børnene skal være klasse-mæssigt mobile får imidlertid konsekvenser i den forstand, at det er med til at forstærke det paradoksale tilhørsforhold til det sted, man bor. Nogle migrantforældre ser således ud til at være optaget af at 'skærme' deres børn fra klasse-mæssige påvirkninger fra det sted de bor. Forældrene forsøger at give deres børn ressourcer, som svarer til dem, de

ville få, hvis de i både geografisk og klasse-mæssig forstand boede et andet sted. Det handler i en vis forstand om at forsøge at give sine børn en anden klasse fx ved at arbejde for, at de kommer til at mestre danske middelklassenormer. Dette kan ske ved, at forældrene – som for Almas vedkommende – gør sig anstrengelser for, at børnene får de fleste af deres sociale relationer udenfor bydelen. Denne strategi får konsekvenser for tilhørsforholdet til Aalborg Øst, idet den medfører, at man både lægger afstand til det sted, hvor man bor og er glad for at bo der. Ved at analysere klasserejser kan man således skabe et indblik i paradoksale og modsætningsfyldte tilhørsforhold, som er formet af mødet mellem etnicitet og klasse.

Overordnet kan analyser af klasserejse og ikke mindst et fokus på børn som bærere af familiens klasse-mæssige ambitioner være med til at skabe nye forståelse af klasse-mæssig differentiering i en bydel som Aalborg Øst. De klasse-mæssige skillelinjer og symbolske grænsedragninger, som nogle beboere foretager, kan et stykke hen ad vejen forstås som en konsekvens af en strategi om børnenes opadgående sociale mobilitet. Samtidig findes der klasse-mæssige differentieringer i området, som på andre måder er knyttet til klasserejser. Eksempelvis kan opfattelsen af selv at tilhøre en etnisk gruppe, der i særlig grad har været opadgående socialt mobil, føre til markering af afstand til andre etniske grupper, som man opfatter som mindre socialt mobile.

Noter

1. Det skal dog understreges, at denne problematik mellem klasse og etnicitet også er relevant for de etniske danskere i bydelen Se uddybende Ann-Dorte Christensen og Sune Qvotrup Jensen (2012). *Stemmer fra en bydel. Etnicitet, køn og klasse*. Aalborg, hvor vi bl.a. inddrager det såkaldt majoritetsinkluderende perspektiv, der sætter fokus på danskere som etnisk gruppe i analysen af tilhørsforhold i Aalborg Øst.

2. INTERLOC-projektet var støttet af Forskningsrådet for Samfund og Erhverv (FSE) fra 2007-2011. Se www.interloc.aau.dk.
3. COMPAS-projektet: "Social differentiering i nutidige samfund: The case of Aalborg" (2004-2007). Se www.compas.aau.dk.
4. Se uddybende Kimberle W. Crenshaw (1991). Mapping the Margins – Intersectionality, Identity Politics and Violence Against Women of Colour. *Stanford Law Review* Vol. 43, No. 6, 1241-1299; Staunæs, Dorthé (2003). Where have all the subjects gone? Bringing together the concepts of intersectionality and subjectification. *NORA Nordic Journal for Feminist and Gender Research*, Vol. 11, No. 2, 101-120; Christensen, Ann-Dorte og Sune Qvotrup Jensen (2012). Doing Intersectional Analysis: Methodological Implications for Qualitative Research. *NORA Nordic Journal for Feminist and Gender Research*, Vol. 20, No.2, 109-125.
5. Se fx Benedict Anderson (2001). *Forestillede fællesskaber. Refleksioner over nationalismens oprindelse og udbredelse*. Gylling; Nira Yuval-Davis (2006). Intersectionality and Feminist Politics. *European Journal of Women's Studies*, Vol. 13, No. 3, 193-209.
6. Se fx Charles Tilly (2002). *Stories, Identities and Political Change*. Lanham; Lars Torpe (2011). For eningsdanmark, i Peter Gundelach (red.) *Små og store forandringer: Danskernes værdier siden 1982*. København.
7. Se Lasse Kofoed og Kirsten Simonsen (2010). *Den fremmede, byen og nationen – om livet som etnisk minoritet*. Frederiksberg; Geoff Dench, Kate Gavron og Michael Young (2006). *The New East End. Kinship, Race and Conflict*. London.
8. Fx er det et vigtigt resultat af INTERLOC-projektet, at selvom de etniske minoriteter i Aalborg Øst udtrykker en høj grad af tilhørsforhold til bydelen, så afspejler dette sig ikke i deres tilhørsforhold til Danmark som nationalt fællesskab. Der føler de sig ekskluderede gennem opdelinger af os/dem og krænkede af stigmatiserende debatter om muslimer.
9. Begrebet territorial stigma indgår i en større teori om avanceret marginalitet i nutidens storbyer. Se Loïc J. D. Wacquant (1996a). Red Belt, Black Belt: Racial Division, Class inequality and the state in French Urban Periphery and the American Ghetto, s. 234-274 i Enzo Mingione (red.), *Urban Poverty and the Underclass*. Oxford & New York: Blackwell Publishers; (1996b). The Rise of Advanced Marginality: Notes on its Nature and Implications. *Acta Sociologica* Vol. 39, No. 2, 121-139; (1997) Marginalitet i storbyerne i det kommende årtusinde. *Social Kritik* No. 52-53: 40-49; (2008) *Urban Outcasts*. Cambridge. Stigmabegrebet kendes i sociologien fra Erwing Goffman, hvor det betegner en negativ stempning af grupper, der kategoriseres som afvigende (2009/1963: *Stigma: Om afvigerens sociale identitet*. Frederiksberg: Samfundslitteratur).
10. Wacquant, *Urban Outcasts*.
11. Arne Lybech (2008). *Aalborg Øst bogen*. Hadsund.
12. Lybech, *op.cit.* s. 4.
13. Lybech, *op.cit.*; Christensen og Jensen, *Stemmer fra en bydel*.
14. Lybech, *op.cit.* s. 8.
15. Den korte historiske oversigt er baseret på Lybech (2008); Elmelund (1995), Christensen & Jensen (2012) *Stemmer fra en bydel* samt på interviews og dokumenter fra bydelen. Yderligere oplysninger om Projekt 9220 kan ses på www.9220.dk.
16. Jakob Skjøtt-Larsen (2012). Aalborg Øst i tal – bydelens sociale og symbolske profil, i Christensen og Jensen, *Stemmer fra en bydel*.
17. De statistiske data stammer fra Compas-projektet. Se Skjøtt-Larsen *op.cit.*; Stine Thidemann Faber, Annick Prieur, Lennart Rosenlund og Jakob Skjøtt-Larsen (2012). *Det skjulte klassesamfund*. Aarhus.
18. *Nordjyske Stiftstidende* den 18/2, 2009.
19. Christensen og Jensen, *Stemmer fra en bydel*; Christensen og Jensen, *Doing Intersectional Analysis*.
20. Stine Thidemann Faber (2008). *På jagt efter klasse*. Ph.d.-afhandling. Institut for Sociologi, Socialt Arbejde og Organisation, Aalborg Universitet; Stine Thidemann Faber (2009/10). En sans for forskelle: Klassetilhørighed og symbolsk grænsarbejde. *Arbejderhistorie. Tidsskrift for Historie, Kultur og Politik*, nr. 3/1, 75-91.
21. Pierre Bourdieu (1996/1979). *Distinction – A Social Critique of the Judgement of Taste*. London : Routledge; Marianne Gullestad (2002). *Det norske sett med nye øyne. Kritisk analyse av norsk innvandringsdebatt*. Oslo: University Press.
22. For Marx er klasser defineret relationelt ved eksistensen af en udbytningssrelation. Hos Weber tænkes klasser derimod som et stratificeret statushierarki.
23. Bourdieu *op.cit.*; Fiona Devine, Mike Savege, John Scott og Roesemay Crompton (red.) (2005). *Rethinking class. Culture, identity & lifestyle, op.cit.*
24. Beverley Skeggs (1997). *Formations of Class and Gender*. London.
25. Gullestad, *Det norske sett med nye øyne*; Yvonne Mørck og Bente Rosenbeck (2010). Rejser og forandring: Intersektioner af klasse, køn og etnicitet. *Kvinder, Køn og Forskning*, Vol. 19, nr. 1, 7-17.

26. Se Ulla-Britt Wennerström (2003). *Den kvinnliga klassresan*. Göteborg, no. 19.
27. Harriet Bjerrum Nielsen og Monica Rudbjerg (2006). *Moderne jenter. Tre generasjoner på vei*. Oslo.
28. Marianne Gullestad (1988) Kitchen-Table Society. Oslo, s. 61; Gullestad, *Det norske sett med nye øyne*, s. 74.
29. Gullestad, *Det norske sett med nye øyne*.
30. Ulrich Beck (2002). The Cosmopolitan Society and its Enemies. *Theory, Culture & Society*, Vol. 19, No. 1-2, 17-44.

Abstract

Ann-Dorte Christensen and Sune Qvotrup Jensen: Daily Meetings between Ethnicity and Class in an Urban Area, *Arbejderhistorie* 3/2012, pp. 1-18.

The article focuses on the important dimensions in contemporary social differentiation created in the meeting between ethnicity and class. As its point of departure it takes everyday life in the stigmatized urban district of Aalborg East, which is characterized by what the French sociologist Loïc Wacquant calls territorial stigmatization. Emphasis is given to the significance of the ethnic and class based differences which are formed in the daily interaction among the residents. A socio-cultural class approach is adopted, with particular attention given to the significance a change in

class has for ethnic minorities, where transnational migration often results in a displacement of social position. Through an empirical sociological analysis the dividing lines between daily life and social demarcation are thematized, amongst other things, in relation to what is understood as respectable behaviour. It is shown in the article that there is a particular challenge connected to the preservation of one's class position when it comes to migration. Many migrants have experienced a fall in class position, which leads to a loss of status and to problems of feeling 'at home' where one comes to live in the new country. This in turn often creates a wish or an expectation among immigrants that they can restore their family status and former class position through their children. By recounting stories from the city district the article reveals how this can result in a paradoxical feeling of belonging because many parents want to 'shield' their children from the class influences in the place they live, and instead endeavor to ensure that their children are able to master Danish middle class norms.

Ann-Dorte Christensen er professor ved Institut for Sociologi og Socialt Arbejde, Aalborg Universitet. adc@socsci.aau.dk

Sune Qvotrup Jensen er lektor ved Institut for Sociologi og Socialt Arbejde, Aalborg Universitet Danmark. qvotrup@socsci.aau.dk